

Слід зазначити, що низка сформульованих у монографії положень, висновків і рекомендацій характеризується новизною і є певним внеском у наукове забезпечення прикладних проблем та завдань оперативних підрозділів Національної поліції щодо протидії таким злочинам. Підсумком проведеного дослідження є викладений у монографії комплекс рекомендацій, пропозицій спрямованих на удосконалення концептуальних засад і практики організації та здійснення ефективних заходів щодо протидії молодіжній злочинності оперативними підрозділами Національної поліції України у сучасних умовах.

Наведені в роботі узагальнення та обґрунтування, висновки і пропозиції можуть бути використанні у наукових дослідженнях, навчальному процесі при підготовці фахівців для оперативних і інших підрозділів, при підвищенні кваліфікації оперативних працівників і у повсякденній практичній діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України.

УДК 340.12

Литвинов О. М. Право як феномен культури: спроба філософського осмислення : [монографія] / Литвинов О. М. ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : Янтар, 2014. – 800 с.

Книга присвячена дослідженню права як явища культури, певних змін, що відбувалися у сфері його пізнання в історії філософсько-правової думки, а також сучасного стану права. Предмет дослідження є досить актуальним, оскільки сучасна соціокультурна ситуація диктує необхідність того, аби філософія права переосмислила багатомірні прояви права, його місце і роль у культурі, а також засади і принципи його пізнання. Автор має рацію щодо того, що діагностування й аналіз кризисних ситуацій у соціумі, виявлення точок загострення протиріч у правовідносинах, пошуки рівноваги у стосунках між різними індивідами та між індивідом і суспільством є сьогодні вкрай необхідними.

У монографії поставлена низка гострих запитань філософсько-правової теорії: метакатегоріальний статус концепту культури; співвідношення понять «культура» і «цивілізація»; культура вторинних сенсів; формування правосвідомості і правової культури та світ повсякденності; роль правової освіти у вирішенні правових питань; про культурно-звичаєві підстави праворозуміння і правову культуру; аномалії правового характеру і шляхи їх подолання тощо, – а також подано авторське бачення шляхів розв'язання цих питань.

У перших двох розділах проведено дослідження поняття «культура» як правової категорії, а також права як універсалії культури, показано витоки і зв'язок цих понять з усією сукупністю людського буття. Зроблено спробу проаналізувати основні підходи до визначення досліджуваних категорій, їх термінологічні засади, різні

культурні ареали та вторинні смисли. Підкреслено важливу думку, що одним з важливих аспектів культури є її розгляд у контексті раціоналізації людського буття у праві. З іншого боку, саме право може розглядатися як категорія культури, що відкриває нові аспекти його пізнання у світлі повсякденності, «закритому» та «відкритому» суспільствах, негативні прояви у правосвідомості і правовій культурі.

У третьому розділі монографії зроблена спроба показати історію правових ідей як розвиток культури. Тут сформульована авторська позиція з приводу ролі права на шляху до людянішого, гуманнішого суспільства, представлені різнобічні і дещо нестандартні підходи до осмислення відомих в історії філософії права правових ідей, обґрунтована необхідність моральних критеріїв для оцінки політики і права. Проведена думка про необхідність розгляду права у логіці розвитку суспільства і культури, що дозволяє побачити площини перетинання різних соціокультурних процесів, створює специфічні умови пізнання взаємодії правових і неправових сторін людської діяльності у рамках конкретних історичних епох і сучасності.

Четвертий розділ присвячено проблематиці взаємовідносин між правом, культурою і державою та їх осмисленню у філософії ХХ ст. Зокрема, автор зупиняється на філософсько-правових та філософсько-культурологічних концепціях О. Шпенглера, Г. Гінса, Р. Познера, В. Вайшвілі та дає їм оцінку.

П'ятий розділ торкається питання юридичної освіти та її ролі у формуванні нової правової реальності. Литвинов О. М. наголошує на тому, що незадовільний стан правової освіти є загрозою національній державності країни. На думку автора, для того щоб виправити недоліки у цій сфері і зробити рішучий крок уперед, необхідно звернути особливу увагу на проблему подолання позитивістських таумачень права та більш широке запровадження в освітній процес ідей природного права.

Природно, що сильні сторони розглядуваної монографії пов'язані з окремими спірними та уразливими моментами. Інколи викликають досаду певна категоричність автора, коли обмежена й особиста точка зору проголошується як щось загальноприйняте і безспірне, а також емоційні вислови замість серйозної, логічно обґрунтованої аргументації. В окремих місцях роботи автор полишає площину філософської теорії і говорить мовою прямої публіцистики. Проте всі спірні моменти – це те, що спонукає до подальшого вдосконалення роботи, більш масштабного проникнення у розглядувану проблему, в кінцевому підсумку, має за мету поглиблене розуміння багатомірних проявів права у культурі.

В. М. Шаповал,

*доктор філософських наук, професор
(Харківський національний університет внутрішніх справ)*